

Opinia Komitetu Regionów „WPR do 2020 r.: sprostac wyzwaniom przyszłości związanym z żywnością, zasobami naturalnymi oraz aspektami terytorialnymi”

(2011/C 192/05)

KOMITET REGIONÓW

- Podkreśla, że płatności bezpośrednie muszą być nadal podstawą stabilizacji dochodów rolników jako wynagrodzenie za zapewnianie dóbr publicznych i rekompensata za wyższe normy produkcji UE, a także pod warunkiem, że oddzielenie płatności od produkcji nie pociągnie za sobą niebezpieczeństwa zaniku produkcji na obszarach o stałych niekorzystnych warunkach naturalnych.
- Podkreśla, że WPR i polityka spójności nie mogą być rozpatrywane oddzielnie. Cele terytorialne tych kierunków polityki muszą być ściślej niż do tej pory koordynowane, przede wszystkim na szczeblu UE.
- Potwierdza swe poparcie dla propozycji opracowania wspólnych ram strategicznych obejmujących fundusze strukturalne i inne fundusze rozwoju terytorialnego, takie jak EFRROW oraz Europejski Fundusz Rybacki.
- Wyraża zaniepokojenie z powodu wstępnych wytycznych Komisji Europejskiej w sprawie regulacji rynków rolnych po 2013 r. i uważa, że przyszłość wspólnej polityki rolnej wymaga utrzymania instrumentów publicznej regulacji rynków w celu przeciwdziałania wahaniom cen oraz zapewnienia ich stabilności dla producentów i konsumentów.
- Stwierdza, że przyszłości WPR nie można rozpatrywać w oderwaniu od przyszłości europejskiej polityki handlowej. Jeżeli UE pragnie przyczynić się do bezpieczeństwa żywnościowego na świecie, to w ramach unijnej i międzynarodowej polityki handlowej, między innymi na forum WTO, należy zadbać o sprawiedliwe warunki produkcji dla rolnictwa w UE.
- Podkreśla szczególnie, zgodną z zasadą pomocniczości odpowiedzialność różnych szczebli władzy za kształtowanie przyszłej polityki spójności i polityki rolnej. Nie kwestionując podejścia wspólnotowego przyjmowanego w ramach tychże obszarów polityki i wartości dodanej wspólnej polityki, należy ściślej niż do tej pory włączyć władze lokalne i regionalne do podejmowania decyzji w sprawie kształtu przyszłych filarów WPR. Stworzenie ram wielopoziomowego sprawowania rządów jest nieodzowne, jeżeli chce się jednocześnie zachować wspólnotowe podejście w ramach WPR, a także zwiększyć odpowiedzialność lokalną i stopień akceptacji w społeczeństwie.
- Podkreśla, że cele wspólnej polityki rolnej mogą zostać osiągnięte tylko wówczas, gdy również po 2014 r. dostępne będą wystarczające środki finansowe.

Sprawozdawca	Luis DURNWALDER (IT/PPE), przewodniczący zarządu autonomicznej prowincji Bolzano
Dokument źródłowy	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „WPR do 2020 r.: sprostac wyzwaniom przyszłości związanym z żywnością, zasobami naturalnymi oraz aspektami terytorialnymi” COM(2010) 672 wersja ostateczna

I. UWAGI OGÓLNE

KOMITET REGIONÓW

Stwierdza, co następuje:

1. Rolnictwo ma duże znaczenie dla rozwoju obszarów wiejskich w Europie, gdyż zapewnia pracę prawie 30 mln osób. Obszary wiejskie zajmują 90 % terytorium Unii Europejskiej i zamieszkuje na nich 60 % obywateli europejskich.

2. Rolnictwo pozwala zapewnić Europejczykom zaopatrzenie w żywność, przyczynia się do powstania obiegu gospodarczego i tworzy miejsca pracy, a jednocześnie kształtuje wysokiej jakości środowisko życia, przyczynia się do utrzymania równowagi struktury hydrogeologicznej i chroni krajobraz kulturowy oraz zwyczaje. Bez rolnictwa nie do pomyślenia jest wielofunkcyjny i zrównoważony rozwój obszarów wiejskich w Europie.

3. Dlatego też od czasu powstania Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej wspólna polityka rolna (WPR) jest jednym z jej najważniejszych obszarów działania. WPR dowiodła, że polityka wspólnotowa może przynieść społeczeństwu europejskiemu dużą wartość dodaną, przy jednoczesnym wspieraniu celów strategii „Europa 2020” poprzez pakiety terytorialne.

4. WPR była i jest pomyślnie realizowana również dlatego, że na przestrzeni dziesięcioleci jej istnienia za jej pomocą stawiano nieustannie czoła nowym wyzwaniom w Europie i na świecie i ją odpowiednio dostosowywano.

5. Gospodarcze warunki ramowe, wahania cen, spadek dochodów rolników, rosnące zapotrzebowanie na żywność i surowce rolne na świecie, potrzeba stosowania zrównoważonych i bardziej ekologicznych metod produkcji, a zwłaszcza intensywniejszego przeciwdziałania zmianie klimatu i jej negatywnym konsekwencjom dla rolnictwa oraz zapewnienia większego dobrostanu zwierząt i odpowiedniej ochrony konsumentów – zarówno z punktu widzenia bezpieczeństwa żywności, jak i zapewnienia zaopatrzenia w produkty rolne – wymagają przeformułowania WPR po 2013 r.

6. Na 85. sesji plenarnej w dniach 9–10 czerwca Komitet Regionów przyjął już opinię z inicjatywy własnej w sprawie przyszłości WPR po 2013 r., w której stwierdził, że WPR musi:

— pozostać wspólną polityką;

— zapewnić Europejczykom niezależność żywnościową i bezpieczeństwo żywnościowe;

— zagwarantować stabilność dochodów rolników;

— sprzyjać wszystkim rodzajom produkcji oraz zmianie praktyk rolniczych, a zwłaszcza zatrudnieniu i zrównoważonemu zagospodarowaniu przestrzennemu;

— wspierać systemy produkcji, które chronią środowisko i zasoby naturalne, w tym także krajobraz i różnorodność biologiczną;

— uwzględniać niekorzystne warunki naturalne i geograficzne (obszary górskie, wyspy, obszary słabo zaludnione, regiony najbardziej oddalone);

— koncentrować się na rolnictwie i żywności;

— przyczynić się do zmiany i uproszczenia określonych zasad wdrażania 1. i 2. filaru WPR i zarządzania nimi, zwłaszcza poprzez większe i skuteczniejsze zaangażowanie samorządów terytorialnych;

— dysponować takim budżetem, który umożliwiłby sprostanie wyzwaniom i zadaniom.

7. W dniu 27 stycznia 2011 r. Komitet Regionów przyjął opinię perspektywiczną w sprawie lokalnych systemów żywnościowych, w której podkreślił wartość wielowymiarowego modelu rolnictwa europejskiego oraz wartość dodaną lokalnej sprzedaży produktów dla zaspokojenia potrzeb środowiskowych, społecznych i gospodarczych.

8. W nawiązaniu do swoich prac nad reformą WPR oraz w odpowiedzi na komunikat z listopada 2010 r. Komitet Regionów stwierdza z zadowoleniem, że Komisja przywołuje i podkreśla w komunikacie wiele kwestii omówionych w powyższej wspomnianej opinii, że zachowują one ważność i że muszą one zostać uwzględnione podczas reformy.

9. Komitet Regionów podkreśla znaczenie WPR, a zwłaszcza jej drugiego filaru, dla ogólnego rozwoju obszarów wiejskich w Europie. Ma on wiele punktów stycznych z polityką spójności, a zatem chociaż te obszary polityki są niezależne i same w sobie niezbędne, to nie mogą być rozpatrywane oddzielnie. Cele terytorialne tych kierunków polityki muszą być przede wszystkim ściślej niż do tej pory koordynowane na szczeblu UE. Komitet podkreśla potrzebę przeznaczenia wystarczających środków na oś 3 drugiego filaru w celu poprawy jakości życia i wspierania dywersyfikacji gospodarki na obszarach wiejskich.

10. Komitet Regionów podkreśla szczególną, zgodną z zasadą pomocniczości odpowiedzialność różnych szczebli władzy za kształtowanie przyszłej polityki spójności i polityki rolnej. Nie kwestionując podejścia wspólnotowego przyjmowanego w ramach tychże obszarów polityki i wartości dodanej wspólnej polityki, należy ściślej niż do tej pory włączyć władze lokalne i regionalne do podejmowania decyzji w sprawie kształtu przyszłych filarów WPR. Stworzenie ram wielopoziomowego sprawowania rządów (państwa członkowskie UE, regiony i gminy) jest nieodzowne, jeżeli chce się jednocześnie zachować wspólnotowe podejście w ramach WPR, a także zwiększyć odpowiedzialność lokalną i stopień akceptacji w społeczeństwie. Nie należy jednak dopuścić do tego, by zasada pomocniczości prowadziła do zbędnego mnożenia szczebli planowania i – co za tym idzie – do nadmiernych kosztów administracyjnych.

Wyzwania związane z WPR

Stwierdza ponadto, co następuje:

11. Zapotrzebowanie na żywność wzrośnie na całym świecie. Przyczyn tego zjawiska należy doszukiwać się zarówno w oczekiwanym wzroście liczby ludności na świecie, jak i we wzroście siły nabywczej i w związanych z nią zmianach sposobu odżywiania się w wielu krajach wschodzących. WPR, której podstawową rolą jest wyżywienie obywateli w Europie i wniesienie wkładu w równowagę żywieniową, może i musi przyczynić się do zaspokojenia tego rosnącego światowego zapotrzebowania. Ponadto rolnictwo przyczynia się również znacząco do zapewnienia dóbr publicznych, co może się w szczególności przełożyć na zaopatrzenie w energię i w surowce odnawialne, które nie konkurują bezpośrednio z produkcją żywności, oraz do zachowania dynamizmu obszarów wiejskich.

12. W związku z tym przyszłości WPR nie można rozpatrywać w oderwaniu od przyszłości europejskiej polityki handlowej. Jeżeli UE pragnie przyczynić się do bezpieczeństwa żywnościowego na świecie, to w ramach unijnej i międzynarodowej polityki handlowej, między innymi na forum WTO, należy zadbać o sprawiedliwe warunki produkcji dla rolnictwa w UE. Jeżeli rolnicy muszą wypełniać obowiązki, które wykraczają poza międzynarodowe normy i wiążą się z dodatkowymi kosztami, to koszty te muszą zostać uwzględnione w przepisach importowych w ramach międzynarodowych umów handlowych.

13. Działalność rolna jest szczególnie związana ze środowiskiem. Zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych jest

zatem nie tylko uzasadnionym wymogiem społeczeństwa, lecz również leży w żywotnym interesie samych rolników oraz ma zasadnicze znaczenie dla utrzymania potencjału produkcji rolnej. Dlatego też rolnictwo powinno także przyczynić się do sprostania wyzwaniom związanym ze zmianą klimatu, ze zmniejszeniem się żyzności gleby, niedoborem i zanieczyszczeniem wody oraz utratą siedlisk naturalnych i różnorodności biologicznej, a w ramach WPR należy wesprzeć rozwiązanie tych bieżących problemów.

14. Konieczne jest podkreślenie w tym kontekście szczególnej roli rolnictwa w przeciwdziałaniu zmianie klimatu. Rolnicy podjęli już duże wysiłki, by znacznie obniżyć poziom emisji gazów cieplarnianych. Należy ponadto podjąć intensywne starania na rzecz opracowania strategii dostosowawczych, tak by również w przyszłości rolnictwo mogło spełniać wyżej wymienione funkcje. Niemniej należy również podkreślić rolę, jaką może odgrywać gleba jako pochłaniacz CO₂, przy jednoczesnym zwiększeniu jej żyzności dzięki wyższej zawartości materii organicznej i nasileniu się efektu pochłaniania CO₂ przez uprawy prowadzone w celu pozyskania drewna. Rolnictwo jest jednak także jednym z sektorów o kluczowym znaczeniu dla rozwiązania tego problemu. Może przyczynić się do zrównoważonego zaopatrzenia w energię oraz do rozwoju chemii przyjaznej dla środowiska w oparciu o zasoby odnawialne. Szczególna rola przypada również władzom lokalnym i regionalnym, które wspierają innowacyjne, również oparte na biomase, koncepcje produkcji energii. Najistotniejszym zrównoważonym źródłem energii jest w tym kontekście drewno. Dlatego też niezbędne jest zarówno dalsze wzmocnienie leśnictwa w ramach rozwoju obszarów wiejskich w tych regionach, w których lasy przyczyniają się znacząco do zapewnienia ochrony przed zagrożeniami, przeciwdziałania erozji oraz rozwoju działalności turystycznej, jak i wykorzystanie odpadów pochodzących z przycinania upraw prowadzonych w celu pozyskania drewna.

15. Komitet Regionów popiera stanowisko Komisji, by polityka rolna nadal opierała się na dwóch wzajemnie uzgodnionych filarach, przy czym należy zachować ich dotychczasowe ukierunkowanie. Komitet podkreśla jednak znaczenie wyraźniejszego rozróżnienia celów w ramach każdego z tych dwóch filarów.

16. Płatności bezpośrednie w ramach pierwszego filaru zapewniają rolnikom dochody, nagradzają ich za zapewnianie dóbr publicznych (takich jak ochrona krajobrazu i środowiska oraz bezpieczeństwo żywnościowe), z których obywatele europejscy nie chcą już więcej rezygnować, mają też zrównoważyć fakt, iż normy UE są wyższe niż te obowiązujące konkurentów na światowym rynku oraz tworzą ochronny bufor przed zmiennością rynku.

17. Drugi filar wspiera rozwój obszarów wiejskich. Dlatego też musi on być dostosowywany do indywidualnych potrzeb regionów i kształtowany we współpracy z regionami i władzami lokalnymi, gdyż ponoszą one częściową odpowiedzialność za udział finansowy w kształtowaniu drugiego filaru w ramach współfinansowania.

18. Komitet Regionów podkreśla, że cele wspólnej polityki rolnej mogą zostać osiągnięte tylko wówczas, gdy również po 2014 r. dostępne będą wystarczające środki finansowe.

II. ZALECENIA POLITYCZNE

Płatności bezpośrednie

19. Podkreśla, że płatności bezpośrednie muszą być nadal podstawą stabilizacji dochodów rolników jako wynagrodzenie za zapewnianie dóbr publicznych i rekompensata za wyższe normy produkcji UE, a także pod warunkiem, że oddzielenie płatności od produkcji nie pociągnie za sobą niebezpieczeństwa zaniku produkcji na obszarach o stałych niekorzystnych warunkach naturalnych.

20. Popiera wymóg, by podział płatności bezpośrednich był w przyszłości bardziej sprawiedliwy, ponieważ obecny system płatności, który oparty jest na wielkości produkcji w przeszłości, zakłóca konkurencję wewnątrz UE i musi zostać zastąpiony przez system, który będzie traktował w równy sposób wszystkie formy gospodarki rolnej w Unii Europejskiej.

21. Jest zdania, że by uniknąć zakłóceń rynkowych w UE, należy jeszcze bardziej zharmonizować płatności na gospodarstwo w Europie. Podkreśla jednak, że przy podziale środków dla poszczególnych państw członkowskich należy uwzględnić oba filary.

22. Opowiada się za utrzymaniem modelu płatności na gospodarstwo niezwiązanych z wielkością produkcji i popiera propozycje Komisji w sprawie zniesienia historycznych i indywidualnych płatności na gospodarstwo. Popiera zatem przejście do płatności zależnych od regionu.

23. Zaznacza, że w trakcie tego stopniowego przejścia konieczne jest zniesienie nierównego podziału płatności na gospodarstwo wewnątrz państw członkowskich, który wynika z modelu historycznego podziału, gdyż jest on sprzeczny z ideą oddzielenia płatności od wielkości produkcji, a także prowadził i nadal prowadzi do niemożliwych do przyjęcia zaburzeń równowagi na rynku państw członkowskich. Podkreśla jednak konieczność ustalenia okresu przejściowego, który umożliwiłby dostosowanie gospodarstw do nowego programu pomocy.

24. Popiera propozycję Komisji, by wprowadzić górny pułap płatności na gospodarstwo. Podkreśla, że musi on uwzględnić różnice w formach gospodarstw i ich zrzeszeń, a także wkład gospodarstwa w zatrudnienie oraz liczbę członków w przypadkach osób prawnych, i nie może utrudniać dostosowania strukturalnego rolnictwa w Unii Europejskiej do wymogów obecnej doby.

25. Zwraca uwagę na stwierdzenie Komisji, że również w przyszłości na obszarach o szczególnych problemach oraz w odniesieniu do takich form gospodarowania, które mają duże

znaczenie dla dalszej działalności rolnej na tych obszarach, należy przewidzieć płatności powiązane z wielkością produkcji. W związku z tym należy również zwrócić uwagę na znaczenie zwierząt żywnożywnych w systemie wypasowym dla obszarów górskich, arktycznych, wyspiarskich i słabo zaludnionych, dla wszystkich systemów produkcji, które wymagają szczególnego wsparcia ze względu na warunki klimatyczne lub niesprzyjające ukształtowanie terenu, a szczególnie dla utrzymania sektora mleczarskiego na tych obszarach również po wygaśnięciu kwot mlecznych. Bez sprawnie funkcjonującego sektora mlecznego niemożliwe będzie utrzymanie użytkowanych gruntów rolnych, a zwłaszcza łąk, pastwisk na obszarach górskich i wyżynnych oraz śródziemnomorskich lasów pastwiskowych. Szczególne znaczenie posiadają również gaje oliwne o niskiej wydajności na obszarach górskich i w innych strefach o ograniczeniach rolno-klimatycznych. Z drugiej strony utrzymanie sektora hodowli krów, owiec i kóz na mięso jest równie ważne dla utrzymania europejskich ekosystemów pastwisk i aktywności pewnych regionów. Wraz z utratą tych obszarów dla rolnictwa zniweczony zostałby ich wyjątkowy krajobraz kulturowy. Ponadto hodowla bydła gwarantuje wykorzystanie terenów peryferyjnych również na obszarach podmiejskich. Ważne jest, by zachować otwartą przestrzeń niezabudowaną (np. jako tereny zalewowe), wykorzystując ją jednak gospodarczo w jakimś stopniu. Bez płatności powiązanych z produkcją zagrożone jest przetrwanie tego sektora, przez co nie mógłby on dłużej pełnić takiej roli.

26. Należy w pełni wykorzystać dozwoloną przez WTO pomoc związaną z produkcją.

27. Popiera zalecenie Komisji, by podwyższyć płatności na gospodarstwo na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania i tym samym skompensować im wyższe koszty produkcji, a także wesprzeć rolnictwo w całej Europie. Podkreśla, że podwyższenie płatności w celu sprawiedliwego zapewnienia dochodów rolnikom we wszystkich regionach Europy jest uzasadnione i konieczne.

28. Podkreśla, że WPR i rolnicy nie powinni być jedynymi podmiotami odgrywającymi aktywną rolę w przeciwdziałaniu nowym wyzwaniom w dziedzinie ochrony środowiska, szczególnie, jeśli nie zwiększy się przeznaczonych na ten cel środków finansowych.

29. Podkreśla, że programy rolno-środowiskowe w drugim filarze powinny przyczynić się do realizacji celu, jakim jest uczynienie rolnictwa bardziej ekologicznym. W tym kontekście warto wspomnieć, że niektóre państwa członkowskie wykorzystują poniżej 10 % całkowitego budżetu w drugim filarze, w związku z czym nie oferują rolnikom prawie żadnych programów rolno-środowiskowych. Proponuje zatem, by w przyszłości wszystkie państwa członkowskie musiały wykorzystać przynajmniej 10 % całkowitego budżetu na programy rolno-środowiskowe w ramach drugiego filaru i by możliwe było w tym celu stosowanie ograniczonego współfinansowania w wysokości przynajmniej 10 %.

30. Uważa, że rolnictwo ekologiczne i rolnictwo zintegrowane powinny otrzymywać większe wsparcie w ramach wspólnej polityki rolnej, ponieważ stanowią one część polityki rozwoju zrównoważonego.

31. Uważa, że ze względu na szybkie starzenie się grupy czynnych zawodowo rolników w Unii Europejskiej pilnie potrzebne jest zaplanowanie dodatkowych środków na rzecz młodych rolników. Wsparcie dla młodych rolników oferowane dotychczas w ramach drugiego filaru okazało się niewystarczające, by powstrzymać postępujące starzenie się grupy czynnych zawodowo rolników. Obecnie zaledwie 7 % rolników w UE ma mniej niż 35 lat, a jedna trzecia przekroczyła już 65 rok życia. Należy się zatem zastanowić, czy w ramach pierwszego filaru można by przewidzieć podwyższenie płatności bezpośrednich dla młodych rolników, by stworzyć dodatkową zachętę do działalności rolnej dla młodych ludzi.

32. Odnotowuje, że młodsze pokolenia potrzebują odpowiednich usług publicznych do zakładania gospodarstw rolnych na obszarach wiejskich. Zachęcając ich do zakupu innowacyjnych i przyjaznych dla środowiska systemów produkcji oraz oferując im nowe alternatywne możliwości gospodarcze, można utrzymać wydajność rolnictwa na obszarach wiejskich.

33. Popiera propozycję Komisji, by wprowadzić uproszczony i specjalny program wsparcia dla rolników prowadzących małe gospodarstwa, co pozwoli zachować rolnictwo opierające się na małych gospodarstwach rolnych, i nieść dodatkową pomoc tym gospodarstwom, przede wszystkim na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, oraz ograniczyć biurokrację. Podkreśla, że 82 % rolników w Europie otrzymuje wsparcie w wysokości poniżej 5 tys. euro, a zatem uproszczenie wymogów administracyjnych dla rolników prowadzących małe gospodarstwa znacznie zmniejszyłoby obciążenia biurokratyczne i doprowadziłoby do większej akceptacji WPR wśród rolników.

34. Podkreśla, że zasada wzajemnej zgodności oraz Zintegrowany System Zarządzania i Kontroli (ZSZIK) muszą zostać uproszczone bez jednoczesnego kwestionowania funkcjonalności tego systemu. Punktem wyjścia jest wprowadzenie obowiązujących w całej Europie kluczowych kryteriów kontroli stosowania zasady wzajemnej zgodności w terenie, a także obniżenie o połowę wskaźników kontroli w zakresie przestrzegania zasady wzajemnej zgodności i Zintegrowanego Systemu Zarządzania i Kontroli, w celu ujednoczenia wymogów i kontroli w różnych regionach Europy, o ile państwa członkowskie będą mogły wykazać, że posiadają sprawnie działające systemy i stosują dostosowane do realiów progi tolerancji.

35. Podziela zdanie Komisji, że płatności powinny być ograniczone do czynnych zawodowo rolników, przy czym nie należy traktować krzywdząco osób zajmujących się rolnictwem jako działalnością uboczną, które odgrywają istotną rolę w utrzymaniu rolnictwa zwłaszcza na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania. Proponuje niemniej, by Komisja przedstawiła podstawowe definicje takich określeń, jak „czynny zawodowo rolnik” i „ziemia uprawna”, które mogą zostać uzupełnione na szczelbu państw członkowskich lub regionów.

36. Jest zdania, że w tych dziedzinach, które były do tej pory regulowane za pośrednictwem odrębnych zasad organizacji rynku i w których nie stosowano systemu płatności niezwiązanych z wielkością produkcji lub stosowano je tylko częściowo,

tak jak na przykład w sektorze owoców i warzyw, wina lub cukru, należy utrzymać tę specjalną organizację rynku.

Środki wspierania rynku

37. Wyraża zaniepokojenie z powodu wstępnych wytycznych Komisji Europejskiej w sprawie regulacji rynków rolnych po 2013 r. i uważa, że przyszłość wspólnej polityki rolnej wymaga utrzymania instrumentów publicznej regulacji rynków w celu przeciwdziałania wahaniom cen oraz zapewnienia ich stabilności dla producentów i konsumentów.

38. Zwraca uwagę, że preferencja wspólnotowa musi być nadal postrzegana jako istotna zasada WPR i że znacząco przyczynia się ona do utrzymania w Europie niezależności żywnościowej.

39. Uważa, że wciąż istniejące instrumenty rynkowe, takie jak interwencja, prywatne i publiczne przechowywanie oraz dotacje eksportowe ograniczone do produktów wrażliwych, okazały się bezwzględnie konieczne i dlatego należy je utrzymać jako siatkę bezpieczeństwa wraz z odpowiednią linią budżetową.

40. Wskazuje, że oddzielenie płatności od wielkości produkcji doprowadziło do silniejszego ukierunkowania europejskiego rolnictwa na rynek, ale efektem tego stały się silne wahania cen, mogące stanowić zagrożenie dla trwałości gospodarstw.

41. Zwraca uwagę, że instrumenty rynkowe muszą służyć z jednej strony do zapewnienia zaopatrzenia na rynkach rolnych, ochrony rolników przed nagłymi spadkami cen i związaną z nimi utratą dochodów, a z drugiej strony do ograniczenia zmienności cen, które konsumenci płacą za produkty żywnościowe.

42. Uważa, że należy konieczne ulepszyć te instrumenty. Trzeba w tym celu przeanalizować, czy należy rozszerzyć listę produktów, dla których ustanawia się tymczasowe magazynowanie, wydłużyć okresy interwencji oraz wdrożyć środki na rzecz tymczasowego zaprzestania produkcji. Należy także odpowiednimi środkami zapobiegać nadużyciom w handlu surowcami rolnymi, nie utrudniając przy tym funkcjonowania rynków. Ma to na celu uniknięcie wahań na rynkach w związku z kryzysem w rolnictwie czy zagrożeniem dla zdrowia.

43. Zwraca uwagę, że udział rolników w tworzeniu wartości dodanej w całym łańcuchu dostaw żywności stale się zmniejsza i że konieczne jest opracowanie instrumentów rynkowych, które by powstrzymały ten proces. W związku z tym wzywa Komisję, by we wszystkich sektorach produkcji stworzyła przepisy ramowe dla zrzeszeń producentów i organizacji branżowych i tym samym umocniła pozycję rolników w łańcuchu dostaw żywności. Ponadto w odniesieniu do produkcji mleka na obszarach nacechowanych specyficznymi naturalnymi utrudnieniami lub innych obszarach o słabszych strukturach lub systemach produkcji należy wesprzeć łączenie się producentów i wspólne wprowadzanie produktów na rynek, tak by złagodzić skutki wygaśnięcia kwot mlecznych i zapobiec delokalizacji produkcji.

44. Zachęca Komisję Europejską do zbadania wpływu pośredników detalicznych na producentów żywności, dystrybutorów, dostawców, konsumentów i szeroko pojmowane środowisko.

45. Uważa, że należy dokonać przeglądu przepisów wspólnotowych w dziedzinie konkurencji, aby zapewnić rzeczywistą równowagę w łańcuchu żywnościowym.

46. Uważa, że w uzupełnieniu do publicznych instrumentów zarządzania rynkiem należy nadal rozbudowywać systemy ubezpieczeń wzajemnych, takie jak ubezpieczenie od różnych rodzajów ryzyka, i że w tym kontekście należy również umożliwić państwom członkowskim wsparcie zrzeszeń i współpracy między rolnikami mającej na celu wzajemną ochronę lub kontakty z innymi uczestnikami łańcucha dostaw żywności, co doprowadziłoby do zmniejszenia obciążeń biurokratycznych.

47. Podkreśla, że w ostatnich latach UE podjęła duże starania w celu wyeliminowania dotacji eksportowych. Zwraca jednak uwagę, że ostateczna rezygnacja z tego instrumentu rynkowego musi być uzależniona także od gotowości państw trzecich, by w ramach WTO w pełni zrezygnować z tego instrumentu handlu międzynarodowego. W tym wypadku konieczne są instrumenty wparcia eksportu zgodne z uregulowaniami WTO.

48. Apeluje do Komisji, by dokładnie przeanalizowała skutki wygaśnięcia istniejących systemów kwotowych i opracowała środki, które zapewniłyby trwanie struktur wytwarzania i przetwarzania.

49. Wzywa Komisję, aby w przyszłych propozycjach regulacji sektora cukru i izoglukozy przyjęła podejście gwarantujące produkcję europejską przynoszącą dochody dla producentów buraków, co pozwoli na utrzymanie upraw i obecnych zakładów przetwórczych.

50. Apeluje zatem do Komisji, by podjęła większe wysiłki na rzecz badań i rozwoju w dziedzinie innowacji i promocji produktów. W związku z tym zwraca się także o stałe uwzględnianie badań związanych z żywnością w przyszłych europejskich programach badawczo-rozwojowych.

51. Wzywa Komisję, by w ramach polityki handlowej, a zwłaszcza umów dwustronnych, zdecydowanie broniła również interesów europejskiego rolnictwa i uwzględniła skutki polityki handlowej dla WPR, a szczególnie umów dwustronnych lub umów zawieranych w ramach WTO dla rolnictwa europejskiego. Natomiast dla zapewnienia, że na szczeblu światowym przestrzegane będą europejskie normy w zakresie zrównoważonego rozwoju, kluczowe znaczenie mają negocjacje w ramach WTO.

52. Zwraca w tym kontekście uwagę, że konsumenci mają prawo wymagać w odniesieniu do importowanych produktów

żywnościowych równie wysokich standardów w dziedzinie praw socjalnych, bezpieczeństwa żywności, ochrony środowiska, jakości oraz dobrostanu zwierząt, jakie stosuje się w rolnictwie w UE. Trzeba wytrwale bronić tego prawa w międzynarodowych i dwustronnych rozmowach handlowych.

Rozwój obszarów wiejskich

53. Stwierdza, że pomimo wysiłków UE w dziedzinie WPR i polityki spójności wiele obszarów wiejskich w Europie nadal cierpi z powodu wyludnienia i zapóźnienia w rozwoju i że poziom ich rozwoju jest niższy od średniej wspólnotowej, a także o wiele niższy od poziomu rozwoju większości obszarów miejskich.

54. Zwraca uwagę na szczególną rolę rolników na obszarach podmiejskich, gdzie zasoby wiejskie i rolne mogą być pod dużą presją; podkreśla, że należy utrzymać produkcję żywności i dóbr publicznych w pobliżu obszarów miejskich.

55. Podkreśla zatem znaczenie drugiego filaru wspólnej polityki rolnej dla całościowego rozwoju obszarów wiejskich, w tym obszarów podmiejskich.

56. Akcentuje znaczenie drugiego filaru WPR dla modernizacji rolnictwa oraz utrzymania i poprawienia jego struktury, a zwłaszcza dla utrzymania wszystkich obszarów wiejskich i ich społeczności oraz ich odnowy społeczno-gospodarczej. W tym celu konieczna jest polityka rozwoju obszarów wiejskich wspierająca konkurencyjność, zaś część tej polityki musi być poświęcona działaniom w zakresie struktur i infrastruktury w rolnictwie oraz w branży rolno-spożywczej.

57. Podkreśla, że rozwój obszarów wiejskich może się znacząco przyczynić do realizacji celów UE wytyczonych w ramach strategii „Europa 2020”; niemniej należy jasno rozróżnić, jakie są granice między zadaniami polityk tematycznych UE a źródłami ich finansowania (chodzi mianowicie o klimat i energię), a także, jakie aspekty należy wspierać za pomocą WPR (lub funduszy regionalnych).

58. Stwierdza, że środki rozwoju obszarów wiejskich wchodzą w zakres drugiego filara WPR, a zatem stanowią instrument polityki rolnej, lecz jednocześnie mają wiele punktów stykowych z polityką spójności. Dlatego też przy programowaniu konieczne jest skoordynowanie celów drugiego filaru polityki rolnej i polityki spójności, by uniknąć wszelkiej ewentualności powielania działań lub pojawienia się „szarej strefy” i wykorzystać synergię oraz ponownie skoncentrować politykę rozwoju obszarów wiejskich na sektorze rolnictwa. W związku z tym należy zharmonizować zasady administracyjne dotyczące poszczególnych funduszy europejskich.

59. Potwierdza swe poparcie dla propozycji opracowania wspólnych ram strategicznych obejmujących fundusze strukturalne i inne fundusze rozwoju terytorialnego, takie jak EFRROW oraz Europejski Fundusz Rybacki.

60. Apeluje, by przy opracowywaniu drugiego filaru polityki rolnej respektowano szczególnie zgodną z zasadą pomocniczości odpowiedzialność regionów, stosując faktycznie podejście oparte na wielopoziomowym sprawowaniu rządów, które uwzględniałoby szczególne znaczenie i kompetencje regionów w dostosowywaniu środków do ich specyficznych potrzeb. W związku z tym podkreśla podejście oparte na stosowaniu zasady pomocniczości w ramach drugiego filaru, zgodnie z którym przy poszanowaniu specyfiki regionalnej państwa członkowskie i regiony samodzielnie wybierają środki, które będą realizować.

61. Uważa zatem, że oddolną realizacją polityki rozwoju obszarów wiejskich i wykorzystaniem przeznaczonych na ten cel funduszy należy się zająć przede wszystkim za pośrednictwem silnych partnerstw na rzecz rozwoju lokalnego.

62. Uważa, że ze względu na szybkie starzenie się czynnych zawodowo europejskich rolników pilnie potrzebne jest zaplanowanie atrakcyjnych środków na rzecz młodych rolników celem przyciągnięcia do tego sektora nowych sił i uzupełnienie wsparcia dla młodych rolników oferowanego dotychczas w ramach drugiego filaru.

63. Postuluje ponadto, aby zostały przewidziane specjalne środki na realizację propozycji zawartych w pakiecie jakościowym, na przykład wspieranie modernizacji gospodarstw rolnych wytwarzających produkty wysokiej jakości i kampanii informacyjnych skierowanych do konsumentów.

64. Uważa, że niezbędne jest rozszerzenie doradztwa rolniczego poza zagadnienia wzajemnej zgodności na wszystkie istotne dziedziny doradztwa (techniki produkcji, przedsiębiorczość, sprostanie nowym wyzwaniom, wprowadzanie innowacji, zagadnienia związane z zarządzaniem środowiskiem, działania na rzecz złagodzenia zmian klimatu itp.), a także stworzenie odpowiednich środków jego promowania w ramach drugiego filaru. Należy przy tym położyć nacisk na promowanie akredytowanych służb doradztwa. Celem musi być udostępnienie wszystkim rolnikom w UE kompetentnych usług doradczych niezależnie od tego, czy byłyby one świadczone przez państwo, organy publiczne czy też przedsiębiorstwa prywatne.

65. Podkreśla szczególne znaczenie dywersyfikacji dla drobnych gospodarstw rolnych oraz dla gospodarstw na obszarach o mniej korzystnych warunkach gospodarowania lub w najbardziej na północ wysuniętych regionach o bardzo niskiej gęstości zaludnienia oraz regionach wyspiarskich, transgranicznych i górskich. Dlatego też wzywa do wprowadzenia środków zachęcających w tym zakresie.

66. Podkreśla znaczenie zaoferowania w sektorze rolnictwa wysokiej jakości możliwości doksztalcenia, zwłaszcza po

ukończeniu kształcenia zawodowego. Szybkie zmiany sektora rolniczego i żywnościowego, a także całego kontekstu wymagają uczenia się przez całe życie.

67. Popiera wysiłki Komisji mające na celu wsparcie w ramach drugiego filaru polityki rolnej współpracy między rolnikami, zwłaszcza w zakresie wspólnego korzystania z środków produkcji przy wprowadzaniu produktów na rynek, wspólnej organizacji pracy lub wspólnych starań związanych z hodowlą, by tym samym zapobiec niekorzystnym warunkom konkurencji dla małych gospodarstw.

68. Podkreśla znaczenie drugiego filaru WPR zwłaszcza dla gospodarstw rolnych na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania i popiera zatem propozycję Komisji, by dodatki wyrównawcze były nadal oferowane w ramach programu rozwoju obszarów wiejskich. Proponuje zachowanie istniejącej swobody działania i podniesienie obecnego maksymalnego pułapu, by zaspokoić potrzeby na obszarach górskich o szczególnie trudnych warunkach oraz na obszarach podmiejskich z bardzo zurbanizowanymi terenami wiejskimi. Proponuje również wsparcie najbardziej na północ wysuniętych regionów o bardzo niskiej gęstości zaludnienia, a także regionów wyspiarskich, transgranicznych i górskich, poprzez konkretny pakiet środków, takich jak wkład w koszty transportu, specjalne środki na rzecz ochrony pastwisk górskich, a także premia na rzecz różnorodności biologicznej oraz uznanie produktów górskich w ramach przeglądu polityki jakości Unii Europejskiej.

69. Podkreśla, że w wielu regionach europejskich zwiększeniu konkurencyjności musi towarzyszyć poprawa infrastruktury rolnej. Zwraca ponadto uwagę, że niezbędne są innowacje jako warunek dostosowania się do wymogów zmiany klimatu, efektywniejszego wykorzystywania zasobów i lepszego zarządzania przedsiębiorstwami i że trzeba je w związku z tym bardziej propagować.

70. Wskazuje, że Komisja dąży do zharmonizowanego wytyczenia na nowo dla całej Europy pośrednich obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania i jednocześnie wyraża obawy związane z realizacją tego przeglądu. Jest zdania, że wyznaczone przy tym nowe kryteria muszą być bardziej ukierunkowane, a państwom członkowskim i regionom należy przy tym zapewnić wystarczający poziom pomocniczości i elastyczności. Podkreśla, że wytyczenie na nowo obszarów pośrednich musi zostać złagodzone za pomocą odpowiednich okresów przejściowych.

71. Podkreśla, że w kontekście wyzwań związanych ze zmianą klimatu oraz koniecznością zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich niezbędne jest wzmocnienie i usprawnienie wsparcia dla działań mających na celu zrównoważoną gospodarkę wodą wykorzystywaną w rolnictwie poprzez ograniczenie jej zużycia i zanieczyszczenia, a także dla środków na rzecz zachowania poziomów wodonośnych (np. poprzez utrzymanie tarasów na wyspach i na obszarach górskich, zwiększanie żyzności gleby) oraz na rzecz zapobiegania szkodom i odnowy infrastruktury rolnej uszkodzonej w wyniku klęsk klimatycznych.

72. Podkreśla znaczenie programów rolno-środowiskowych i apeluje, by w przyszłości wszystkie państwa członkowskie przeznaczyły przynajmniej 10 % dostępnego im budżetu rolnego na programy rolno-środowiskowe, by tym samym przyczynić się do nadania rolnictwu zrównoważonego charakteru oraz do uznania systemów rolnych o wysokiej wartości przyrodniczej, które umożliwiają utrzymanie i przywrócenie różnorodności biologicznej na obszarach rolniczych, a także przyczyniają się do lepszej ochrony wody i gleby.

73. Akcentuje, że należy ponownie wprowadzić element zachęt do programów rolno-środowiskowych, by zwiększyć akceptację wśród rolników. Należy też uznać przy tym znaczenie efektów zewnętrznych niektórych praktyk w rolnictwie.

74. Jest zdania, że realizację środków w ramach programu rozwoju obszarów wiejskich można znacznie ułatwić poprzez umożliwienie współfinansowania przez strony trzecie.

75. Podkreśla, że aktywna gospodarka leśna ma szczególne znaczenie dla bezpieczeństwa wielu obszarów wiejskich, zwłaszcza górskich, a także dla atrakcyjności turystycznej, w związku z czym regiony muszą mieć możliwość wsparcia gospodarki leśnej w ramach programu rozwoju obszarów wiejskich.

76. Podkreśla znaczenie inicjatywy LEADER dla zintegrowanego rozwoju obszarów wiejskich, zwłaszcza ze względu na

zasadę oddolną, która okazała się bardzo skuteczna, i apeluje do Komisji, by również w przyszłości oferowała to podejście i je wzmocniła. W programie tym należy także zapewnić lepsze możliwości koordynacji poszczególnych projektów w ramach lokalnych planów rozwoju. Ponadto konieczne jest zwiększenie w przyszłości elastyczności programu LEADER i nadanie pierwszeństwa innowacyjnym podejściom. Obowiązujący obecnie system osi w ramach programu rozwoju obszarów wiejskich okazał się sztywny. Dlatego też niezbędne jest zapewnienie władzom lokalnym i regionom większej elastyczności, by lepiej zaspokoić potrzeby lokalne. Konieczne jest uproszczenie realizacji programu rozwoju obszarów wiejskich, zwłaszcza sprawozdawczości.

77. Uważa ponadto, że podejście wybrane dla programu LEADER powinno być stosowane w połączeniu z modelem partnerstwa na rzecz rozwoju lokalnego opartego na oddolnych strategiach rozwoju lokalnego, wraz z działaniami wielosektorowymi, współpracą w zakresie innowacji i tworzeniem sieci kontaktów.

78. Uważa, że ograniczenie wspierania inwestycji w zakładach spożywczych musi być dostosowane do rozwoju strukturalnego (podniesienie lub zniesienie pułapów dla MŚP).

79. Podkreśla, że nakłady na programowanie, realizację programów, ocenę i monitorowanie są zbyt wysokie i dlatego należy je znacznie obniżyć.

Bruksela, 11 maja 2011 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO
